

PALVELUJEN SUHDANTEET

LOGISTIIKKA • INFORMAATIO JA VIESTINTÄ • YRITYS- JA ASiantuntijapalvelut • HALLINTO- JA TUKIPALVELUT •
VIIHDE JA VIRKISTYS • MUUT PALVELUT

Laskusuhdanne yllättää yritykset

- Maailman talouden näkymät sumenevat
- Suomen talouskasvu hidastuu selvästi
- Palvelujen liikevaihto ja työllisyys kasvavat
- Palvelujen kasvu jatkuu matalasuhdanteessakin

Nyt pinnalla

1. Kasvun hidastuminen yllättää yritykset

Yritysten luottamus on korkealla tasolla, mutta talouden indikaattorit näyttävät alaspäin. Tässä tilanteessa on luultavasti erityisen vaikea arvioida näkymiä kolmea kuukautta pidemmälle.

2. Kuluttajien luottamus horjuu

Kuluttajat tietävät talouden liikkeet. Heidän mukaan Suomen talouskasvu hidastuu ensi vuoden aikana merkittävästi. Lähikuukaudet näyttävät, onko kyse hetken epävarmuudesta vai pysyvämmästä huolesta.

3. Tavaraviennin määrät pakkaselle

Suomen tavaraviennin kasvu painui heinäkuussa miinukselle. Talouden rakennemuutosta kuvaa se, että palveluviennissä Suomi on suorittanut yli kansainvälisen kysyntäpotentiaalinsa.

4. Kiinan kasvu hidastuu

Vuoden 2017 globaali kasvupyrähdys kumpusi todennäköisesti suurelta osin Kiinasta. Viimeaikaisten tietojen perusteella Kiinan kasvu on hidastunut alle tavoitetason.

5. Öljyn hinta sahaa

Öljyn hinta nousi melko vakaasti vuoden 2017 puolivälin jälkeen. Loka-kuun alun jälkeen hinnat ovat pudonneet lähes 20 prosenttia. Öljyntuottajat saattavat reagoida tuotantorajoituksiin.

Näkymät ETLAn ennusteessa

	Arvo Mrd, €	Muutos edellisestä vuodesta, %				Keskimäärin	
	2017	2017	2018e	2019e	2020e	13-17	18-22e
Bkt markkinahintaan	223,8	2,8	2,8	2,2	1,6	0,8	1,9
Tuonti	85,4	3,5	1,7	2,0	2,4	2,3	2,4
– tavarat	57,9	4,9	0,9	2,0	2,3	2,5	2,1
– palvelut	27,5	0,8	2,9	2,1	2,7	1,9	2,9
Vienti	86,3	7,5	2,3	3,6	2,5	2,1	2,8
– tavarat	59,7	7,8	2,6	4,2	2,4	0,8	2,8
– palvelut	26,6	6,8	1,8	2,3	2,8	5,7	2,7
Investoinnit	49,6	4,0	3,9	1,5	2,7	1,0	2,8
– yksityiset	40,4	4,6	4,0	1,1	2,6	0,9	2,7
– julkiset	9,1	1,8	3,6	3,5	3,3	1,5	3,1
Kulutus	173,1	0,8	1,6	1,6	1,3	0,9	1,4
– yksityinen	121,9	1,3	2,0	1,8	1,6	1,1	1,7
– julkinen	51,2	-0,5	0,7	0,9	0,5	0,4	0,7
Arvonlisäys	193,3	3,0	3,0	2,3	1,7	0,8	2,0
– alkutuotanto	5,3	0,6	0,4	1,1	0,8	2,9	0,7
– koko teollisuus	40,7	7,1	5,8	4,1	2,5	1,5	3,3
– rakentaminen	13,8	3,3	3,6	1,1	2,9	1,2	2,5
– kauppa	17,6	1,8	2,7	1,8	1,4	0,4	1,7
– palvelut (pl. kauppa)	116,0	1,9	1,9	1,8	1,4	0,5	1,6
– yksityiset palvelut	80,3	3,1	2,0	2,2	1,7	0,9	1,8
– julkiset palvelut	35,7	-0,5	1,6	1,3	0,8	-0,5	1,1

Lukijalle

Palvelulupauksemme: Työllisyys ja kasvu jatkuvat

Suomen talouden täyskäännös kasvuun vuonna 2017 yllätti kaikki. Nyt maailmantalouden näkymät ovat sumentuneet selvästi. Yritysten luottamus tulevaisuuteen on korkealla. Talouskasvua ennakoivat indikaattorit osoittavat kuitenkin jo selvästi alaspäin.

Talouden hidastumisen jyrkkyys tulee jälleen yllättämään ison osan yrityksistä. Globaalin vedon hyytyessä Suomen taloudelle voi ennustaa vaikeita aikoja. Pilviä kasaantuu sitä myöten myös palveluyritysten taivaalle. Palveluiden kasvu jatkuu siitä huolimatta yli lähestyvän matalasuhdanteen.

Palvelut kannattelivat Suomen taloutta vuonna 2009 alkaneen pitkityneen taantuman läpi. Työpaikkoja on syntynyt finanssikriisin jälkeen sadalletuhannelle suomalaiselle. Suomalaisten palveluiden ulkomaankauppa on kasvanut koko 2000-luvun kansainvälistä kysyntäpotentiaalia paremmin.

Suomen ja Ruotsin talouksien vertailu osoittaa Suomen olevan samassa asemassa Ruotsin kanssa; kasvu syntyy vuosi vuodelta enemmän palveluista. Palveluista on Suomenkin talouden uudeksi kivijalaksi.

Niinpä uskallamme Paltassa antaa seuraavalle hallitukselle ja koko Suomelle palvelulupauksen. Lupaamme kasvaa ja työllistää myös seuraavassa taantumassa.

Vastineeksi toivomme seuraavalta hallitukselta toimialaneutraalia politiikkaa, panostuksia osaamiseen ja infraan. Hallitusohjelmatavoitteemme eivät ole törmäyskurssilla yhdenkään muun toimialan kanssa. Niistä hyöttyy koko Suomi. Verkottuneessa taloudessa palvelualojen kasvun esteiden purkaminen sataa kaikkien toimialojen laariin.

[Paltan ekonomistit](#)

Palvelujen suhdanteet -katsauksessa tarkastellaan yksityisten palvelujen suhdannekehitystä. Raportissa ei ole analysoitu kaupan, majoitus- ja ravitsemispalvelujen eikä koulutus-, terveys- tai sosiaalipalvelujen kehitystä. Katsauksen luvut ja laskelmat perustuvat 21.11.2018 tilanteeseen. Palta julkaisee suhdannekatsauksensa neljä kertaa vuodessa. Seuraava katsaus julkaistaan 21.2.2019.

Lisätietoja

Pääekonomisti Matti Paavonen,
puhelin 020 595 5031, matti.paavonen@palta.fi

Ekonomisti Jouni Vihmo
puhelin 020 595 5050, jouni.vihmo@palta.fi

Julkaisupäivämäärä 22.11.2018

Palta on palvelualoja edustava elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. Paltalla on 1 900 jäsentä, jotka toimivat muun muassa logistiikan, informaation ja viestinnän, huollon ja kunnossapidon, yritys- ja asiantuntijapalvelujen, hallinnon ja tukipalvelujen sekä viihteen ja virkistyksen toimialoilla. Palta vastaa myös finanssialan työmarkkinatoiminnasta ja on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto.

Sisällys

Lukijalle	3
Suomi ja maailmantalous	5
Palvelualat kokonaisuutena	7
Logistiikka	9
Informaatio ja viestintä	11
Yritys- ja asiantuntijapalvelut	13
Hallinto- ja tukipalvelut	15
Muut palvelualat	17
Viime aikojen tapahtumat ja käänteet	19
Ennustekehikko ja lähteet	20

Suomi ja maailmantalous

Taloukasvu hidastuu Suomessa ja globaalisti. Tavaraviennin kasvu painui pakkaselle, mutta kotimaassa ostovoima kasvaa ripeästi. Suhdannenäkymät ovat epävarmemmat kuin pitkiin aikoihin.

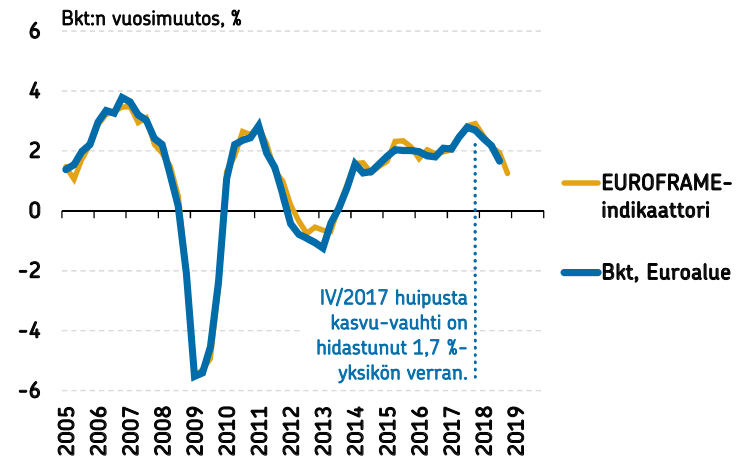
Maailman taloukasvu hidastuu

Kansainvälisissä ja kotimaisissa ennusteissa taloukasvun ennakoidaan jatkuvan, mutta viime vuosia hitaampana. Suomelle tärkeän EU:n ja euroalueen kasvu on hidastunut ja tulevaa ennakoivat luottamusindikaattorit osoittavat loivasti alaspäin. Vuonna 2017 Suomen tavaravienti kasvoi ripeästi. Kasvusta puolet kohdistui euroalueelle. Kun euroalueen kasvu hidastuu, vaikutus Suomen talouteen päinvastainen. Vuoden 2017 hyvä vire maailmantaloudessa kumpusi ilmeisesti merkittävästi Kiinasta. Sikäläiset bkt-luvut eivät muutu miksiäkään vaikka valot sammuisivat, mutta muun talousdatan perusteella Kiinan kasvu näyttäisi hidastuvan. Nähtäväksi jää, kuinka merkittävästä jäähtymisestä on kyse.

Ennusteita korjataan nyt alaspäin

Edellisinä vuosina ennusteita korjattiin positiivisten yllätysten myötä ylöspäin. Nyt markkinoilta näyttää tulevan lähinnä negatiivisia yllätyksiä. Kuluttajien odotukset ovat heikentyneet ja yritysten luottamusindikaattorit ovat tulleet alaspäin huippulukemista. Kun nykyhetkeä koskevat tiedot tarkentuvat, korjataan ennusteita sen mukaisesti. Tällä hetkellä suomalaisten ennustelaitosten arviot vuoden 2019 bkt:n kasvusta asetuvat 1,7–2,4 prosentin välille. Uskomme, että ennustajista varovaisin eli valtiovarainministeriö on lähimpänä totuutta.

Kuva 1: Euroalueen kasvu on hidastunut kuluvan vuoden aikana merkittävästi. Puolet Suomen vuoden 2017 tavaraviennin kasvusta kohdistui Euroalueelle.

Taulukko 1: Suomen talouden perustunnuslukujen viimeisin kehitys (%).

	2017	IV/17	I/18	II/18	III/18
BKT (nelj.vuosimuutos)	2,8	0,8	1,2	0,3	0,3
BKT (vuosimuutos)	2,8	2,5	2,8	2,5	2,2
Tavaraviennin arvo (vuosim.)	11,8	10,2	7,4	5,9	1,2
Palveluviennin arvo (vuosim.)	8,7	13,6	0,8	7,1	4,2
Ostovoima (vuosim.)	1,5	2,7	3,3	3,4	3,1
Työttömyysaste, %	8,6	8,3	8,0	7,5	7,4
Työlliset (vuosim.)	1,0	2,4	2,6	3,2	2,8

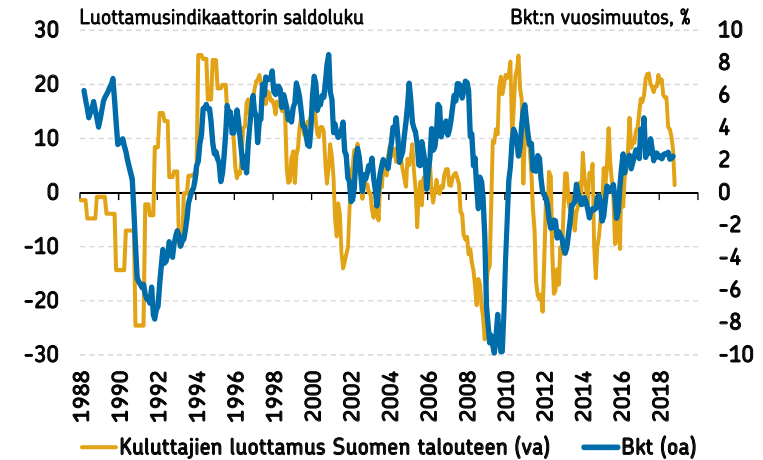
Kuluttajien usko horjuu

Suhdannenäkymät ovat tällä hetkellä epävarmemmat kuin pitkiin aikoihin. Mikäli kasvu hidastuisi merkittävästi, olisi kuluttajien luottamus ensimmäinen mittari, jossa se näkyisi. Kuluttajien luottamus Suomen talouteen romahti puoli vuotta ennen 1990-luvun lamaa, vajaa vuosi ennen it-kuplan aiheuttamaa matalasuhdannetta, vuosi ennen finanssikriisiä ja reilu puoli vuotta ennen eurokriisin jälkeistä taantumaa. Lokakuussa kuluttajien luottamusindikaattorin saldoluku oli Suomen talouden osalta täpärästi plussalla. Pudotusta viime vuoden lopusta on 20 pistettä. Mikäli kuluttajat ovat oikeassa, hidastuu Suomen talouskasvu ensi vuoden aikana merkittävästi. Jos näin käy, uskomme sen tulevan yrityksille yhtä suurena yllätyksenä kuin käänne parempaan viime vuonna.

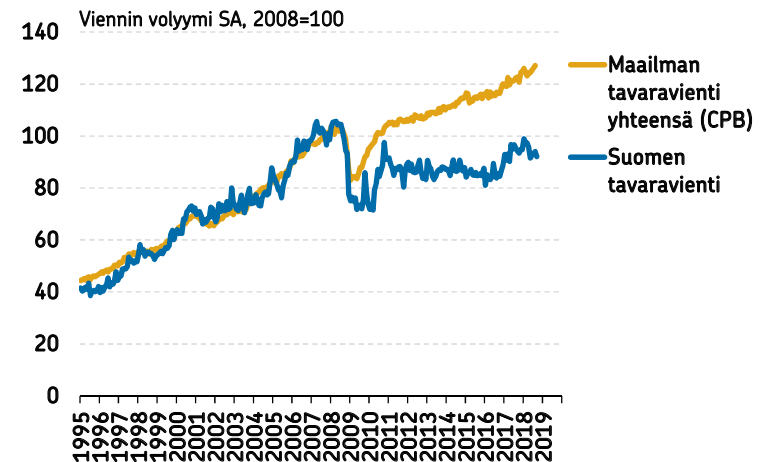
Parhaassa tapauksessa kasvu jatkuu hitaana

Heinä-syyskuussa Suomen talous kasvoi ennakkotietojen mukaan 2,2 prosenttia vuodentakaisesta. Tavaraviennin volyymin kasvu on ollut vastaavat kolme peräkkäistä kuukautta miinuksella. Toisaalta palkat nousevat ja työllisten määrä lisääntyy. Talouden palkkasumma kasvaa, mutta inflaatio pysyy maltillisena. Näin ollen ostovoima kasvaa ripeämmin kuin kertaakaan finanssikriisin jälkeen. Tulojen nousun pitäisi näkyä kaupan ja palvelujen kysynnässä, mutta toistaiseksi vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. Yksityisen kulutuksen olettaisi kuitenkin tukevan talouskasvua vielä hyvän aikaa.

Kuva 2: Kuluttajien luottamus Suomen talouteen on notkahtanut syksyllä merkittävästi. Mikäli kokonaistuotanto kehittyisi vastaavalla tavalla, voitaisiin Suomen bkt:n kasvun odottaa hidastuvan merkittävästi ensi vuoden aikana.

Kuva 3: Suomen tavaravienti kasvoi pitkään samaa tahtia tai nopeammin kuin maailmankauppa keskimäärin. Eurokriisin jälkeen maailman tavarakysyntä ei ole enää kohdistunut Suomeen kuten ennen.

Palvelualat kokonaisuutena

Liikevaihdon kasvu jatkuu melko vakaana. Palveluyritysten odotukset henkilöstömäärän kasvusta yhä korkealla. Palveluviennissä Suomi on voittanut markkinoita.

Palvelujen kasvu kiihtyi kevään notkahduksen jälkeen

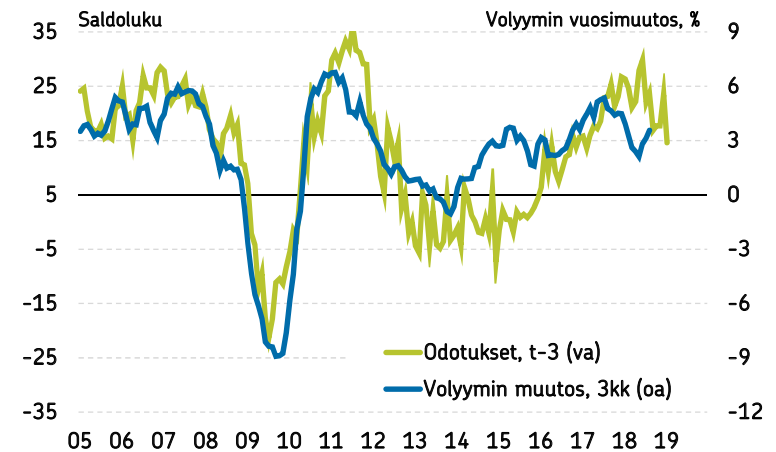
Yksityisten palvelutoimialojen liikevaihto kasvoi vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä 5,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Myynnin volyyymi kasvoi samaan aikaan 3,7 prosenttia. Liikevaihdon kasvu on siis kiihtynyt tammi-maaliskuun notkahduksen (+4,1 %) jälkeen, mutta jäänyt viime vuotta (+6,1 %) hitaammaksi.

Myynnin kasvu jatkuu hitaampana

Palvelujen luottamusindikaattorin mukaan yritykset odottavat myynnin ja henkilöstömäärän kasvun jatkuvan, mutta aiempaa hitaampana. Ennakoimme liikevaihdon kasvavan vuoden viimeisellä neljänneksellä 6,0 prosenttia. Vuonna 2019 liikevaihdon kasvu hidastuu 5,1 prosenttiin. Palvelujen kasvu jatkuu kaikilla päätoimialoilla laaja-alaisena sekä yritys- että kuluttajakysynnän tukemana. Palvelualan työllisten määrän arvioimme kasvavan kuluvana vuonna noin 15 000 henkilöllä. Palveluviennin kasvun ennakoimme myös jatkuvan vakaana.

1) Liikevaihtokuvaajan yksityiset palvelutoimialat (ilman kaupanaloja) HIJLMNRS.

Kuva 4: Palveluyritysten odotukset ovat tasaantuneet huippulukemista. Alkuvuosi oli odotuksiin nähden keskisuuri pettymys. Kasvun ennakoidaan kiihtyvän loppuvuonna.

”Seuraavalla hallituskaudella tulee saavuttaa yli 75 %:n työllisyysaste. Palveluiden kasvu ja työllistämisen tulee jatkumaan yli suhdanteiden, kunhan huolehdimme kasvun edellytyksistä ja uskallamme purkaa sen esteitä.”

Heikki Malinen
Palta ry, puheenjohtaja ja Posti Group Oyj, toimitusjohtaja

Ruotsi on kasvanut palveluilla

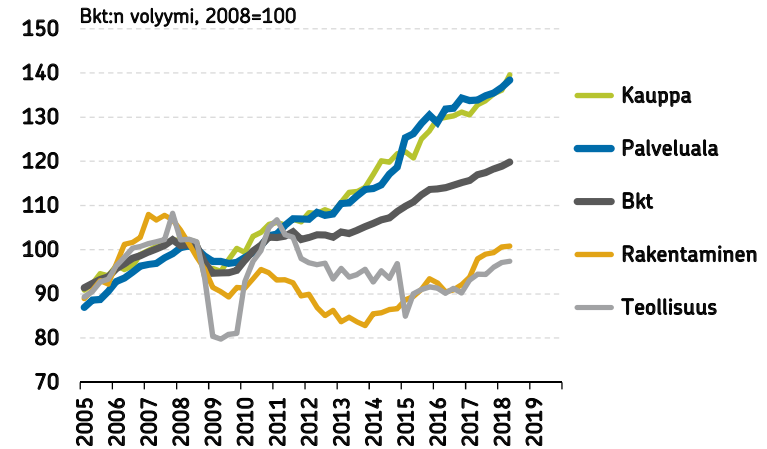
Finanssikriisiä edeltäneen vuosikymmenen 1997–2007 aikana Suomen ja Ruotsin taloudet kasvoivat käsi kädessä. Kumpikin yli 40 prosenttia. Seuraavan kymmenen vuoden aikana naapureiden tiet ovat kuitenkin eronneet. Finanssikriisin jälkeiset vuodet ovat olleet vaikeita, sillä vuosina 2007–2017 Ruotsin talous kasvoi vain 16 prosenttia. Suomen suoritus, +0,08 prosenttia, on kuitenkin ollut siihenkin verrattuna surkea. Ruotsin kasvu ei ole perustunut vanhoihin lääkkeisiin, vaan palvelujen ja palveluviennin kasvuun.

Palveluviennissä Suomi voittaa markkinoita

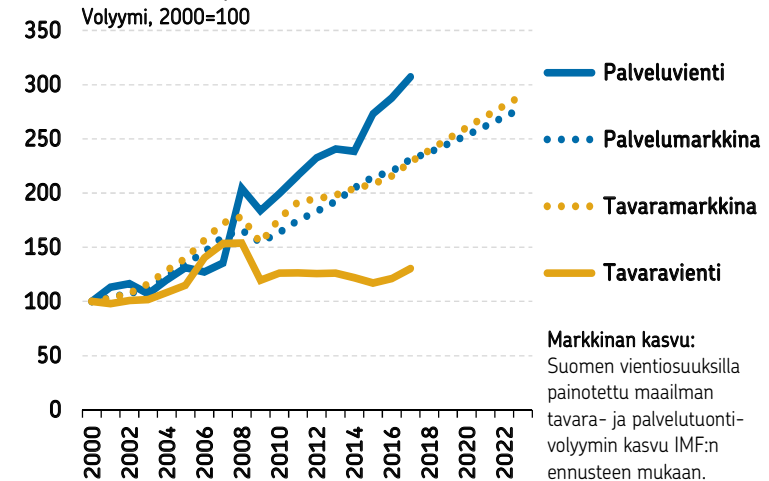
Suomen vientimarkkinan kasvuennuste saadaan Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n ennusteesta, kun kunkin maan tuonnille annetaan Suomen vientiosuuden mukainen paino. Ensi vuonna tuo luku on tavaraviennin osalta +4,7 prosenttia. Sen verran Suomen kauppakumppanien tuonnin ennustetaan siis kasvavan. Luku on hieman pienempi kuin koko maailman keskiarvo, koska kauppakumppanimme kasvavat keskiarvoa hitaammin. Merkittävintä on se, että Suomen kauppakumppanien kasvu ei näy Suomen tavaraviennissä, koska kysyntä ei kohdistu entisellä tavalla Suomessa tuotettaviin tavaroihin. Finanssikriisin jälkeen Suomen tavaramarkkina on kasvanut 28 prosenttia, mutta Suomen tavaravienti on supistunut 15 prosenttia. Suomen palveluvientimarkkina on kasvanut 40 prosenttia, mutta Suomen palveluvienti peräti 50 prosenttia. Suomi on ollut palveluviennissä parempi kuin tavaraviennissä. Talouden rakennemuutosta kuvaa sekin, että suomalaisyritykset ovat siirtäneet tavaratuotantoaan ulkomaille. Suomeen kotiutettavia rahavirtoja näkyy palveluviennissä.

2) Yksityiset palvelut kattavat TOL08-toimialat H-T ilman julkista sektoria.

Kuva 5: Ruotsin talous on kasvanut finanssikriisin jälkeen 20 prosenttia kun Suomen talous on kasvanut vain 2 prosenttia. Ruotsin kasvua ovat vetäneet palvelualan, kaupan ja palveluviennin kasvu.

Kuva 6: Suomen tavaravienti on finanssikriisin jälkeen kasvanut selvästi alle Suomen vientimarkkinan, mutta Suomen palveluvienti on kasvanut vientimarkkinaakin nopeammin.

Markkinan kasvu:
Suomen vientiosuuksilla painotettu maailman tavara- ja palvelutuontivolyymien kasvu IMF:n ennusteiden mukaan.

Logistiikka

Maaliikenne, Vesiliikenne, Ilmaliikenne, Varastointi ja muu logistiikka

Liikevaihdon kasvu hidastui hieman. Suomen tavaraviennin määrät putosivat pakkaselle. Yritysten tulevaisuuden odotusten tasaantuminen jatkui. Liikevaihdon kasvu jää viime vuodesta. Alan palkkasumma kasvaa reippaasti.

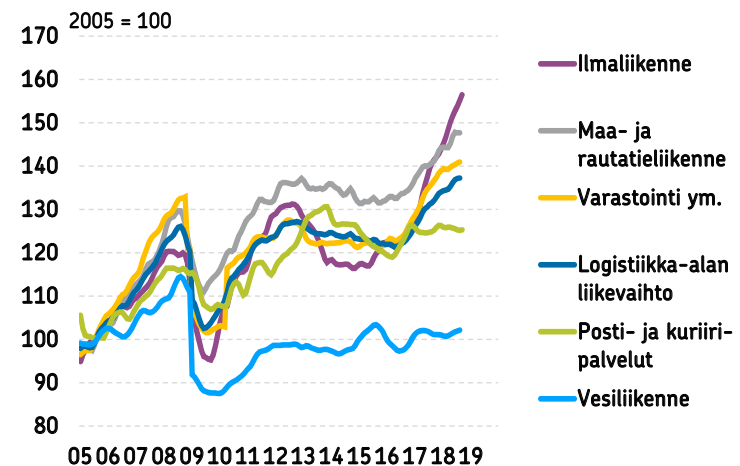
Liikevaihdon kasvu jatkui ripeänä

Logistiikkayritysten liikevaihto kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä 4,8 prosenttia ja myynnin volyymi 1,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Kasvu oli viime vuotta ja aikaisempia neljänneksiä hitaampaa. Kasvu oli nopeinta ilmaliikenteessä. Posti- ja kuriiritoiminnan ja vesiliikenteen liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla.

Tavaraviennin volyymi supistui

Suomen tavaraviennin arvo kasvoi heinä–syyskuussa 4,6 prosenttia ja tavaratuonnin arvo 6,0 prosenttia vuodentakaisesta. Vienti EU-maihin kasvoi 1,3 prosenttia ja EU-maiden ulkopuolelle 9,5 prosenttia. Hintojen muutoksesta puhdistettu viennin volyymin kasvu kääntyi pakkaselle -2,6 prosenttiin. Viime vuoden aikana tavaraviennin arvo kasvoi keskimäärin 15 prosenttia ja volyymi 10 prosenttia. Tavaratuonnin arvo kasvoi 13 prosenttia ja volyymi 6 prosenttia. >

Kuva 7: Liikevaihdon kasvu jatkui vesiliikennettä ja postipalveluita lukuun ottamatta. Kasvun ennakoidaan nopeutuvan hieman.

”Suhdanteiden muutokset näkyvät logistiikka-alalla nopeasti. Markkinat ovat kevään jälkeen viilentyneet, eikä suurta kasvua ole näköpiirissä. Kuljettajapula Euroopassa ja polttoaineiden kustannusten kasvu luovat paineita alalle ja sen asiakkaille.”

Matti Urmas
FREJA Transport & Logistics Oy, toimitusjohtaja

Liikevaihdon kasvu voimistuu loppuvuonna

Logistiikkayritysten tulevaisuuden odotuksia kuvaavan luottamusindikaattorin tasaantuminen jatkui. Odotukset ovat kuitenkin edelleen pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Liikevaihto kasvaa viimeisellä neljänneksellä hieman alkuvuotta nopeammin. Ennustamme liikevaihdon kasvavan vuoden viimeisellä neljänneksellä 5,8 prosenttia. Koko vuoden 2018 aikana liikevaihto kasvaa keskimäärin 5,2 prosenttia edellisvuotisesta eli viime vuotta hitaammin. Henkilöstön määrä kasvaa edelleen.

Palkkasumma kääntyi kasvuun talouden toipuessa

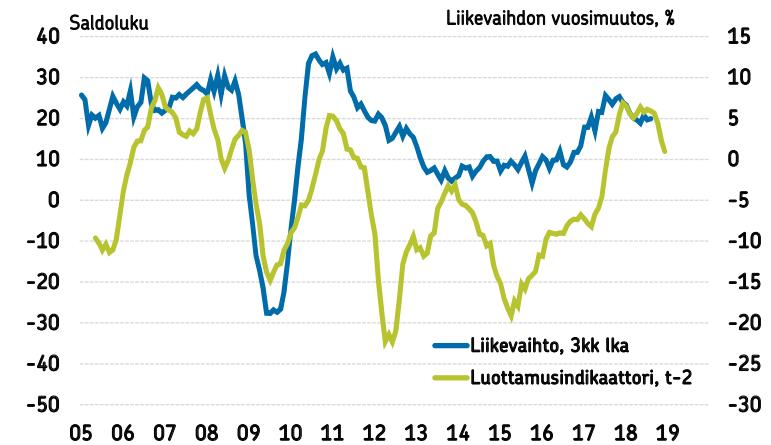
Logistiikka-alan palkkasumma kääntyi vuonna 2016 kasvuun muutaman vuoden laskun jälkeen maa- ja rautatieliikenteen ja varastoinnin työllisyyden kasvun myötä. Maaliikenteen palkkasumma on kasvanut myös finanssikriisin jälkeen heikon talouskasvun aikoina. Varastoinnin palkkasumma kääntyi kasvuun Suomen talouden elpessä vuonna 2016. Vesiliikenteessä toimivien yritysten palkkasumma on pysynyt ennallaan usean vuoden ajan ja on jäänyt finanssikriisiä edeltävälle tasolle. •

Taulukko 2: Logistiikan liikevaihdon vuosimuutokset sekä ennuste vuoden 2018 kolmannelle ja neljännelle neljännekselle.

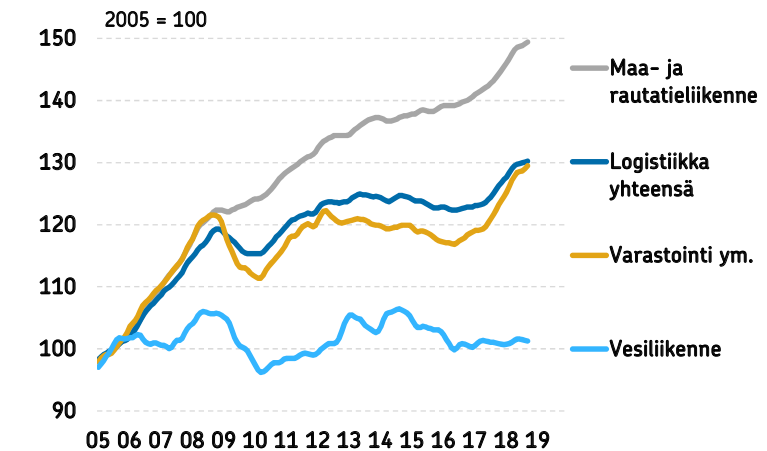
	2017	IV/17	I/18	II/18	III/18e	IV/18e
H Kuljetus ja varastointi	6,2	7,0	4,9	5,4	4,8	5,8
49 Maa- ja rautatieliikenne	4,7	5,6	3,4	5,9	5,5	→
50 Vesiliikenne	4,4	2,4	-2,5	-1,1	0,5	↗
51 Ilmaliikenne	11,6	13,5	13,8	12,5	9,0	
52 Varasto- ja muut logistiikkapalvelut	7,9	8,2	6,3	5,0	4,0	→
53 Posti- ja kuriiritoiminta	2,2	-0,2	0,2	2,1	-0,2	→

Ennustenuolien selitteet: ↗ kasvu kiihtyy → kasvuvauhti ei muutu ↘ kasvu hidastuu

Kuva 8: Yritysten odotukset ovat tasaantuneet huippulukemista.

Kuva 9: Palkkasumma kasvaa reippaasti vesiliikennettä lukuunottamatta.

Informaatio ja viestintä

Liikevaihdon kasvu nopeutui kesän jälkeen. Yritysten tulevaisuuden odotusten tasaantuminen jatkui. Liikevaihto kasvaa viime vuotta hitaammin. Palkkasumma kasvaa nopeasti.

Liikevaihdon kasvu kiihtyi

Informaatio- ja viestintäpalvelujen liikevaihto kasvoi vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä 5,5 prosenttia ja volyyymi 4,5 prosenttia, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Kasvu voimistui selvästi aikaisemmista neljänneksistä.

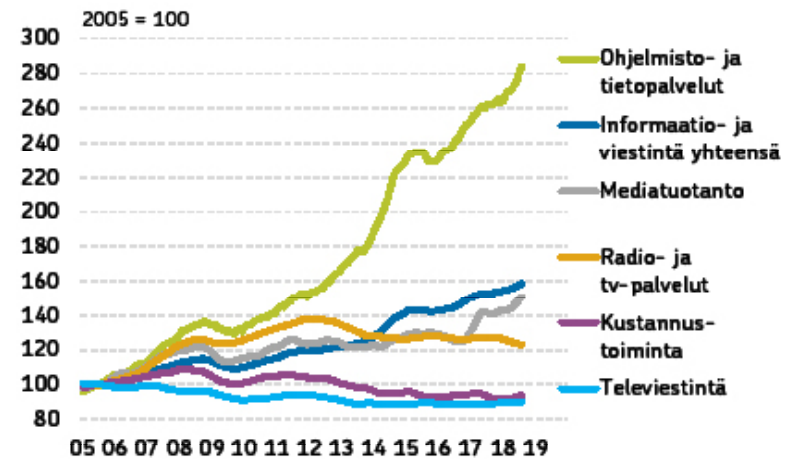
Mediatuotannon liikevaihdon kasvu kiihtyi 18,0 prosenttiin. Radio- ja televisiotoiminnan liikevaihto puolestaan supistui 7,0 prosenttia. Kustannustoiminnan liikevaihto kääntyi pitkästä aikaa 4,5 prosentin kasvuun. Tietotekniikka-alan liikevaihdon kasvu kiihtyi 7,3 prosenttiin. Tietopalvelutoiminnan liikevaihdon kasvu nopeutui 13,0 prosenttiin. Televiestintä kasvoi 2,0 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Tulevaisuuden odotusten pehmeneminen jatkui

Informaatio- ja viestintäpalvelujen tulevaisuuden odotuksia kuvaava luottamusindikaattori on tasaantunut kesän jälkeen, mutta on edelleen selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa korkeammalla tasolla. Myynnin kasvu jatkuu odotuksia maltillisemmalla tasolla. >

Media-ala, Televiestintä ja Tietojenkäsittelypalvelut

Kuva 10: Tietotekniikka-alan ja mediatuotannon kasvu jatkui. Koko toimialan kasvun ennakoidaan hidastuvan viimeisellä neljänneksellä hieman.

”Hyvä talouskehitys näkyy myös Lounean myynnissä, joka on kääntynyt kasvu-uralle. Kasvukeskusten ulkopuolellakin työllisyys on parantunut, mikä näkyy piristymisenä asiakaskunnassamme. Vaikka hidastumisen merkkejä taloudessa on, ei se näy vielä yrityksen tasolla ja kysyntä näyttää jatkuvan hyvällä tasolla.”

Harri Mannonen
Lounea Oy, talous- ja hallintojohtaja

Liikevaihdon kasvu jää viime vuodesta

Ennustamme liikevaihdon kasvuvauhdin hidastuvan ja kasvavan koko vuonna 3,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstön määrän kasvu jatkuu. Tietotekniikka-alaa edustavan Teknologiateollisuuden suhdannekatsauksen mukaan tietotekniikka-alan liikevaihdon arvioidaan olevan syksyllä hieman suurempi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

Palkkasumman nopea kasvu jatkuu

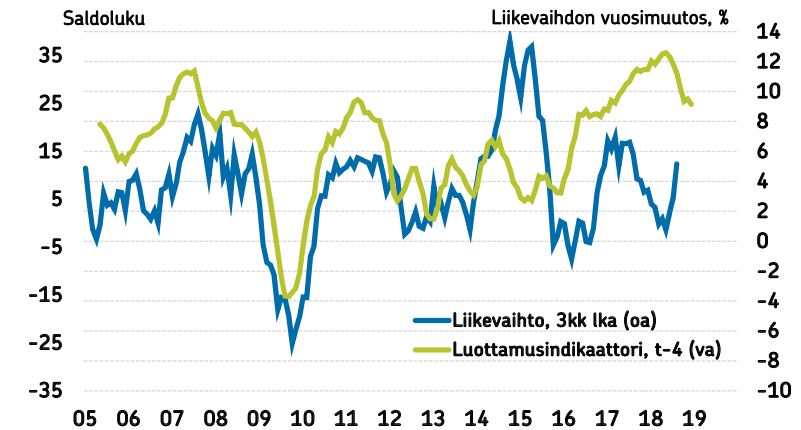
Informaatio- ja viestintäpalvelujen palkkasumman kasvu voimistui Suomen talouden kasvun nopeutuessa vuonna 2016. Palkkasumma on kasvanut myös finanssikriisin jälkeisen heikon talouskasvun aikana. Palkkasumma on kasvanut eniten tietojenkäsittelypalveluissa ja mediatuotannossa. Radio- ja tv-palveluissa lasku on jatkunut vuodesta 2014. Kustannustoiminnan palkkasumma on pysytellyt vuoden 2016 matalalla tasolla. Televiestinnän palkkasumma on edelleen finanssikriisiä edeltävän tason alapuolelle. •

Taulukko 3: Informaatio- ja viestintäpalvelujen liikevaihdon vuosimuutokset sekä ennuste vuoden 2018 kolmannelle ja neljännelle neljännekselle.

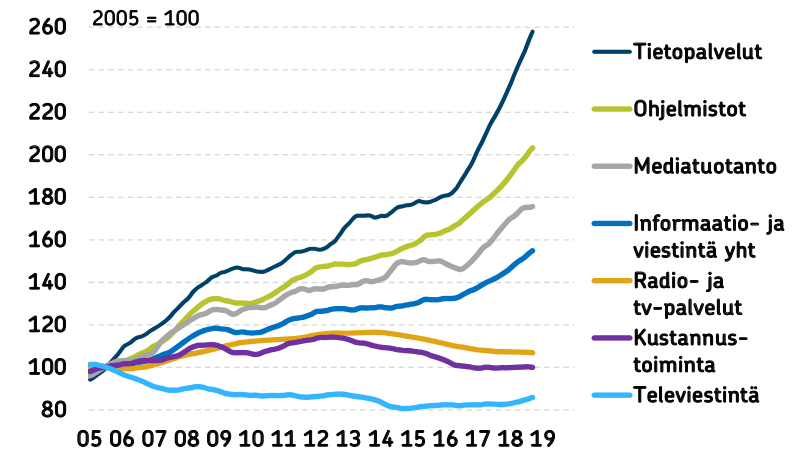
	2017	IV/17	I/18	II/18	III/18e	IV/18e
J Informaatio ja viestintä	5,2	3,4	1,1	1,9	5,5	4,8
58 Kustannustoiminta	-0,5	-2,5	-4,0	-3,3	4,5	↗
59 Musiikki- ja ohjelmatuotanto	16,1	22,8	1,1	-7,8	18,0	↗
60 Radio- ja televisioitoiminta	2,3	-0,5	-8,7	-6,0	-7,0	→
61 Televiestintä	1,0	1,7	0,4	1,2	2,0	→
62 Ohjelmistot, konsultointi ym.	5,9	1,1	0,7	3,2	6,3	↗
63 Tietopalvelutoiminta	18,9	22,9	14,9	9,8	13,0	↗

Ennustenuolien selitteet: ↗ kasvu kiihtyy → kasvuvauhti ei muutu ↘ kasvu hidastuu

Kuva 11: Yritysten odotusten tasaantuminen kesän jälkeen jatkui.

Kuva 12: Koko toimialan palkkasumma kasvaa nopeasti. Toimialakohtaiset erot ovat kuitenkin suuria.

Yritys- ja asiantuntijapalvelut

Liikevaihdon kasvu pysyi edellisen neljänneksen ripeällä tasolla. Yritysten odotusten jäähtyminen jatkui. Liikevaihdon kasvu jatkuu kuitenkin loppuvuonna ripeänä. Palkkasumma kasvaa voimakkaasti.

Liikevaihdon kasvu pysyi edellisneljänneksen tasolla

Yritys- ja asiantuntijapalvelujen liikevaihto kasvoi kolmannella neljänneksellä 6,4 prosenttia ja myynnin volyyymi 4,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Kasvuvauhti pysyi edellisen neljänneksen vauhdissa.

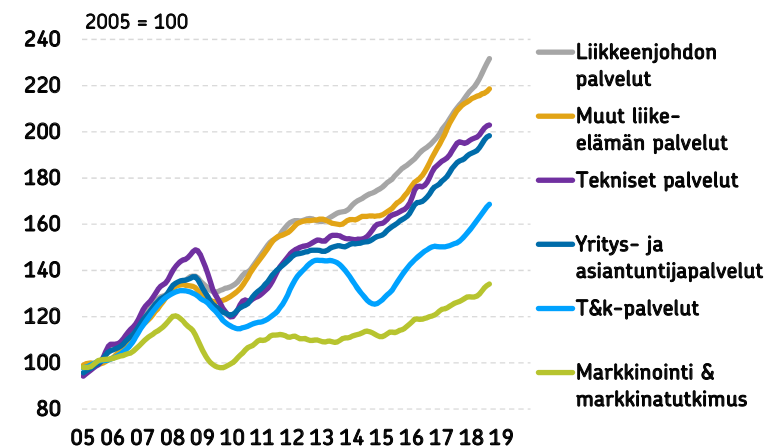
Liikevaihto kasvoi nopeimmin t&k -palveluissa, joissa kasvua kertyi 18,0 prosenttia. Erilaisissa liikkeenjohdon palveluissa kasvua kertyi 11,0 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Teknisten palveluiden liikevaihdon kasvu hidastui 2,5 prosenttiin. Markkinointi- ja markkinatutkimusyritysten kasvu nopeutui 6,0 prosenttiin.

Odotusten pehmentyminen jatkui

Yritys- ja asiantuntijapalvelujen tulevaisuuden odotuksia kuvaavan luottamusindikaattorin tasaantuminen jatkui. Odotukset tulevasta ovat edelleen huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Myynnin ja henkilöstön määrän kasvu jatkuu. >

Liikkeenjohdon palvelut, Mainostoiminta ja markkinatutkimus, Tieteelliset ja tekniset palvelut sekä Muut yritys- ja asiantuntijapalvelut.

Kuva 13: Yritys- ja asiantuntijapalvelujen kaikkien toimialojen kasvu jatkui reippaana.

”Rakentaminen on käynyt jo pitkään kuumana, joka on luonut resurssipulaa alalle. Pientä turbulenssia kysynnässä on havaittavissa vuoden loppupuolelle, mutta suhdannetilanne on jatkunut hyvänä ja tulee jatkumaan myös ensi vuonna.”

Jarkko Salminen
PES-Arkkitehdit Oy, toimitusjohtaja

Liikevaihto kasvaa viime vuotta hitaammin

Ennustamme liikevaihdon kasvun kiihtyvän vuoden viimeisellä neljänneksellä 7,5 prosenttiin edellisvuotisesta. Koko vuonna liikevaihto kasvaa hieman viime vuotta hitaammin, 6,4 prosenttia edellisvuotisesta.

Palkkasumma kasvaa tasaisesti

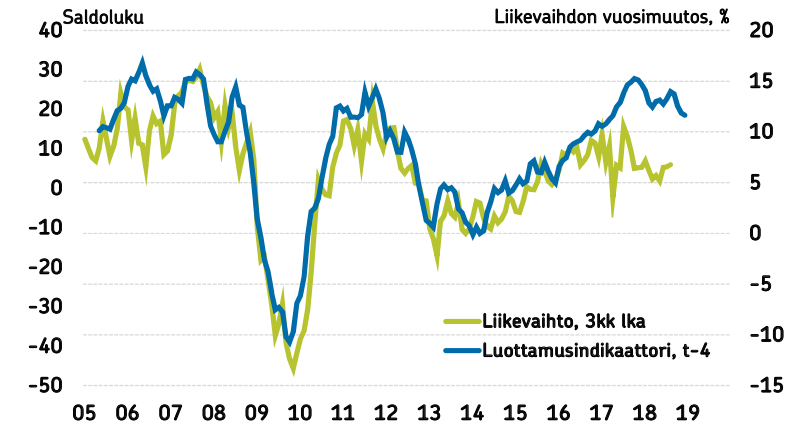
Yritys- ja asiantuntijapalvelujen palkkasumma on kasvanut 2000-luvulla tasaisesti. Palkkasumma kasvaa kaikilla toimialoilla. Kasvu on ollut voimakkainta liikkeenjohdon palveluissa ja muissa liike-elämän palveluissa. Palkkasumma kääntyi etenkin muissa liike-elämän palveluissa voimakkaaseen kasvuun Suomen talouden kääntyessä kasvuun vuonna 2015. Palkkasumma on kasvanut hitaimmin t&k-palveluissa, jossa se on pienestä toipumisesta huolimatta edelleen finanssikriisiä edeltävällä tasolla.

Taulukko 4: Yritys- ja asiantuntijapalvelujen liikevaihdon vuosimuutokset sekä ennuste vuoden 2018 kolmannelle ja neljännelle neljännekselle.

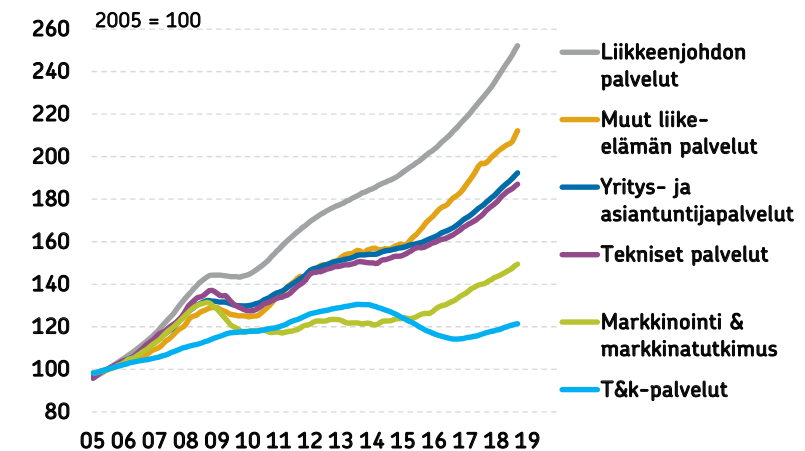
	2017	IV/17	I/18	II/18	III/18e	IV/18e
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	7,2	6,3	5,2	6,4	6,5	7,5
69+70 Liikkeenjohdon palvelut	8,8	10,4	6,9	8,3	11,0	→
71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut	6,7	2,9	4,4	5,2	2,5	→
72 Tieteellinen t&k	1,0	3,3	4,1	8,3	18,0	→
73 Mainonta ja markkinatutkimus	4,9	7,0	1,7	4,3	6,0	→
74 Muut liike-elämän palvelut	11,9	8,9	7,8	6,4	2,5	→

Ennustenuolien selitteet: ↗ kasvu kiihtyy → kasvuvauhti ei muutu ↘ kasvu hidastuu

Kuva 14: Tulevaisuuden odotusten pehmentyminen jatkui. Liikevaihdon ja työllisten kasvu jatkuu siitä huolimatta.

Kuva 15: Palkkasumma kasvaa kaikilla toimialoilla.

Hallinto- ja tukipalvelut

Liikevaihdon nopea kasvu hidastui hieman. Tulevaisuuden odotusten jäähtyminen jatkui. Koko vuoden liikevaihdon kasvu pysyy viime vuoden tahdissa. Palkkasumma kasvaa voimakkaasti kaikilla toimialoilla matkatoimistoja lukuunottamatta.

Liikevaihdon kasvu hidastui hieman

Hallinto- ja tukipalvelujen liikevaihto kasvoi kolmannella neljänneksellä 7,9 prosenttia ja myynnin volyymi 6,6 prosenttia edellisvuodesta, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Kasvu oli hieman edellistä neljännestä hitaampaa.

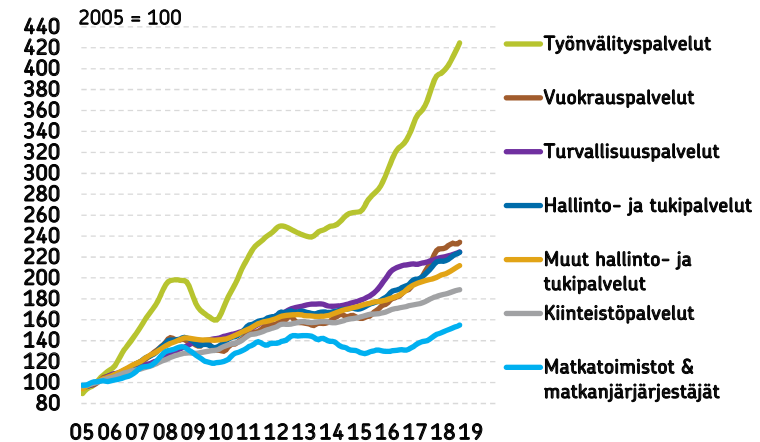
Kaikki alatoimialat kasvoivat liikevaihdolla ja volyymilla mitattuna. Liikevaihto kasvoi työnvälityspalveluissa 12,0 prosenttia ja vuokraus- ja leasingtoiminnassa 10,5 prosenttia. Matkatoimistojen liikevaihdon kasvu hidastui 6,5 prosenttiin. Turvallisuuspalveluiden liikevaihto kasvoi 4,0 prosenttia. Kiinteistöjen ja maisemahoidon liikevaihdon kasvu hidastui 4,0 prosenttiin.

Vahvoissa odotuksissa pientä laskua

Hallinto- ja tukipalvelujen tulevaisuuden odotuksia kuvaava luottamusindikaattori kääntyi pieneen laskuun kesän jälkeen. Tulevaisuuden odotukset ovat edelleen pitkän aikavälin keskiarvon paremmalla puolella. Myynnin ja henkilöstön määrän kasvun odotetaan jatkuvan. >

Työvoiman välitys, vuokraus ja rekrytointi, Matkatoimistot ja matkanjärjestäjät, Vuokraus- ja leasingtoiminta, Turvallisuuspalvelut, Kiinteistöhoito, maisemanhoito ja siivous, Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle.

Kuva 16: Kaikkien hallinto- ja tukipalvelujen toimialojen kasvu jatkui.

”Liikematkustuksen kysyntä on jatkunut koko vuoden ajan kasvusuuntaisena. Kesän aikana kokonaiskasvuun perustuen on myös rekrytoitu uutta työvoimaa monen vuoden tauon jälkeen. Kahden viime kuukauden aikana kasvu on jonkin verran hidastunut.”

Jari Oinonen
CWT Finland Oy, Senior Director Sales, Nordics

Liikevaihto kasvaa viime vuoden vauhdissa

Ennustamme liikevaihdon kasvavan vuoden viimeisellä neljänneksellä 8,9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Koko vuoden aikana liikevaihto kasvaa viime vuoden keskimääräistä vauhtia eli 8,6 prosenttia viime vuoteen verrattuna.

Palkkasumma kasvaa tasaista vauhtia

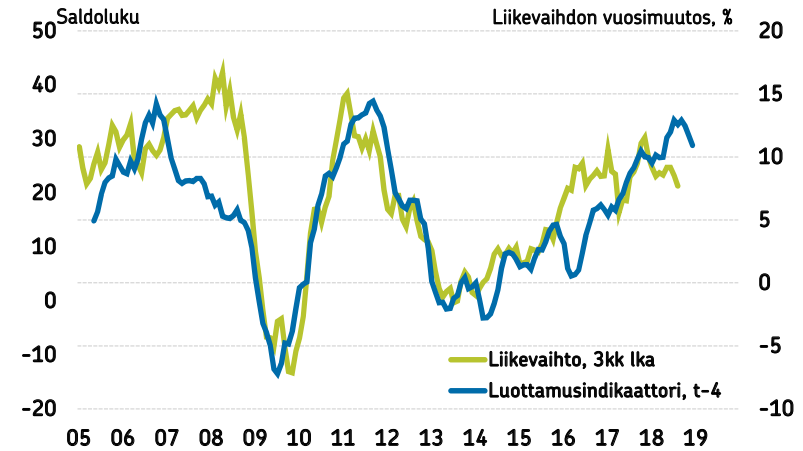
Hallinto- ja tukipalvelujen palkkasumma on kasvanut 2000-luvulla tasaisesti. Palkkasumma kasvaa voimakkaasti kaikilla toimialoilla matkatoimistoja ja matkanjärjestäjiä lukuun ottamatta. Kasvu on ollut selvästi voimakkainta työnvälityspalveluissa ja vuokrauspalveluissa. Palkkasumma on kasvanut hitaimmin matkatoimistoissa, joissa se on pysytellyt finanssikriisin jälkeisellä matalalla tasolla. •

Taulukko 5: Hallinto- ja tukipalvelujen liikevaihdon vuosimuutokset sekä ennuste vuoden 2018 kolmannelle ja neljännelle neljännekselle.

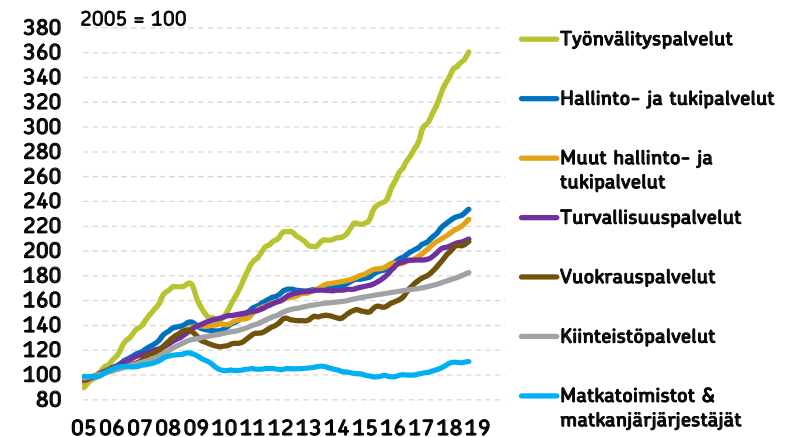
	2017	IV/17	I/18	II/18	III/18e	IV/18e
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	8,7	9,8	8,7	9,1	7,9	8,9
77 Vuokraus- ja leasingpalvelut	14,7	19,2	16,1	13,0	10,5	↘
78 Työnvälityspalvelut	15,2	15,7	11,8	13,0	12,0	→
79 Matkatoimistot ja matkanjärjestäjät	7,5	10,4	10,3	8,0	6,5	→
80 Turvallisuuspalvelut	1,5	2,3	3,8	3,4	4,0	→
81 Kiinteistöpalvelut	4,0	5,2	5,0	6,8	4,0	→
82 Muut hallinto- ja tukipalvelut	6,3	2,0	2,7	5,2	9,5	↗

Ennustenuolien selitteet: ↗ kasvu kiihtyy → kasvuvauhti ei muutu ↘ kasvu hidastuu

Kuva 17: Vahvat odotukset jäätyivät kesän jälkeen hieman. Liikevaihdon ja työllisten määrän kasvu kuitenkin jatkuu.

Kuva 18: Palkkasumma kasvaa voimakkaasti matkatoimistoja ja matkanjärjestäjiä lukuun ottamatta.

Muut palvelualat

Järjestöjä lukuunottamatta liikevaihdon kehitys on vaisua. Viihteessä ja virkistyksessä liikevaihto kasvoi selvästi viime vuodesta. Muut toimialat kasvavat viime vuoden tahdissa. Palkkassumma kasvaa kaikilla toimialoilla.

Viihteen ja virkistyskasvu odotuksia hitaampaa

Viihde- ja virkistyspalvelujen liikevaihto kasvoi kolmannella neljänneksellä 0,3 prosenttia. Myynnin volyymi laski 0,8 prosenttia, ennakoidaan Paltan ennusteessa. Kasvu on ostovoiman ja koko talouden palkkasumman kasvuun nähden vaatimatonta.

Kasvu nopeutuu muissa palveluissa

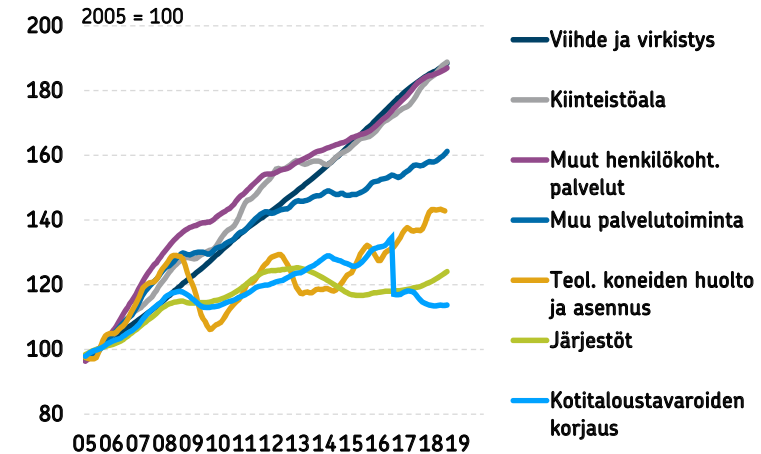
Liikevaihdon kasvu nopeutui järjestöissä 10,0 prosenttiin, mikä oli aikaisempia neljänneksiä selvästi nopeampaa. Kotitaloustavaroiden korjauksen liikevaihto kääntyi 0,5 prosentin kasvuun. Muiden henkilökohtaisten palveluiden liikevaihto kasvoi 3,5 prosenttia.

Koneiden ja laitteiden huolto kasvaa

Teollisuuden koneiden ja laitteiden huolto liikevaihdon kasvu nopeutui 8,2 prosenttiin. Vuoden viimeisellä neljänneksellä ennustamme liikevaihdon kasvavan 4,0 prosenttia eli kulunutta neljännestä hitaammin. Koko vuonna liikevaihdon ennakoidaan kasvavan 4,0 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. >

Kulttuuri- ja viihdetoiminta, Kulttuurilaitosten toiminta, Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut, Urheilutoiminta, huvia- ja virkistyspalvelut, Kiinteistöala, Huolto- ja kunnossapito, Järjestöt ja Muu palvelutoiminta.

Kuva 19: Liikevaihto kasvaa kotitaloustavaroiden ja teollisuuden laitteiden korjauksista lukuun ottamatta

”Megatrendejä vastaan ei kannata taistella, vaan löytää sieltä oma kasvualue. Granossa tehtiin ennen yksittäisiä tuotteita, tänään teemme sisältöjä palveluna.

Palveluista olemme löytäneet kasvua. Palveluista avautuu yrityksellemme vientipotentialia.”

Jaakko Hirvonen
Grano Oy, toimitusjohtaja

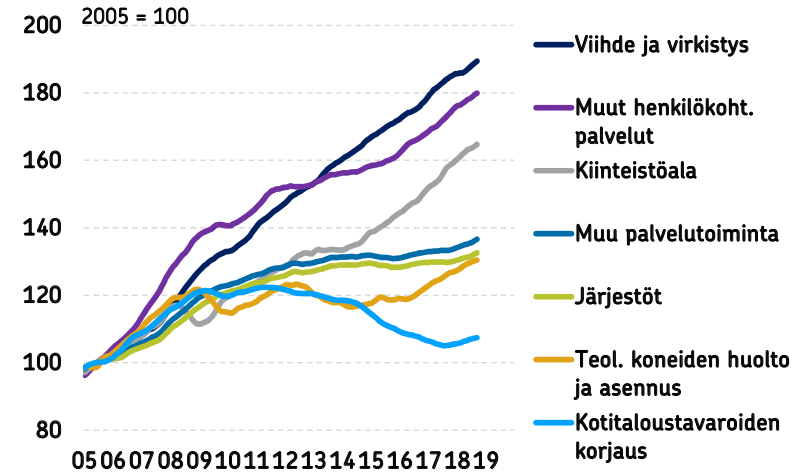

Palkkasumma kasvaa kaikilla toimialoilla

Viihde- ja virkistystoimialan, kiinteistöalan ja erilaisten henkilökohtaisten palveluiden palkkasumat ovat kasvaneet voimakkaasti ja tasaisesti myös finanssikriisin jälkeisinä hitaan talouskasvun vuosina.

Teollisuuden koneiden ja laitteiden huollossa palkkasumma kääntyi kasvuun vasta Suomen talouskasvun voimistuessa vuonna 2016. Palkkasumma on kasvanut hitaimmin kotitaloustavaroiden korjauksessa, jossa se on edelleen finanssikriisiä edeltävän tason alapuolella.

Kuva 20: Viihteen ja virkistystyksen palkkasumma kasvaa voimakkaasti. Kotitaloustavaroiden korjauksen palkkasumma pysyttelee matalalla tasolla.

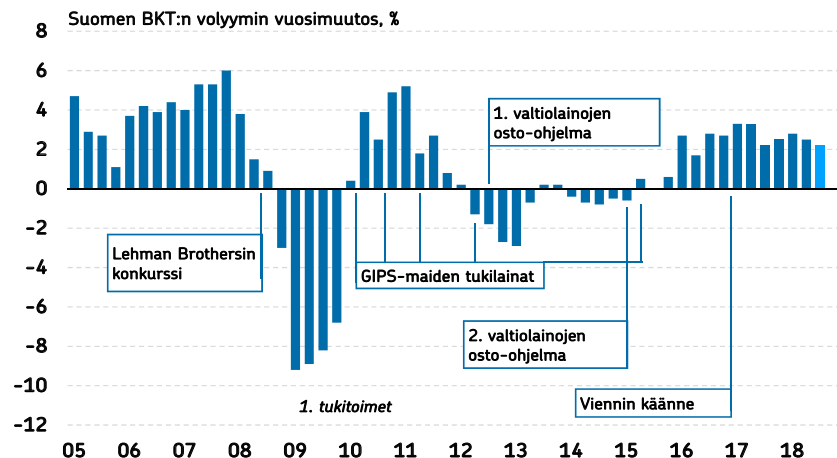
Taulukko 5: Liikevaihdon vuosimuutokset valituilla palvelualueilla sekä ennuste vuoden 2018 kolmannelle ja neljännelle neljännekselle.

	2017	III/17	IV/17	I/18e	II/18e	III/18e
33 Koneiden huolto ja korjaus	4,7	1,2	4,0	2,9	9,7	4,0
68 Kiinteistöala	4,4	5,1	5,2	6,1	7,1	6,9
5 Muu palvelutoiminta	2,0	0,8	3,1	0,8	3,5	4,3
94 Järjestöjen toiminta	0,9	-0,2	2,3	2,7	5,0	→
95 Kotitaloustavaroiden ym. korjaus	-7,1	-11,1	-4,5	-7,4	-2,0	→
96 Muut henkilökohtaiset palvelut	4,4	3,9	5,0	1,9	4,5	↗

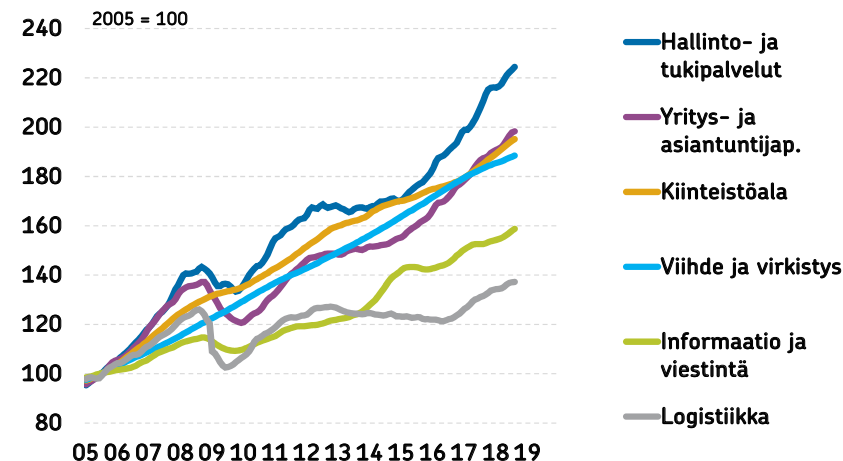
Ennustenuolien selitteet: ↗ kasvu kiihtyy → kasvuvauhti ei muutu ↘ kasvu hidastuu

Viime aikojen tapahtumat ja käänneet taloudessa

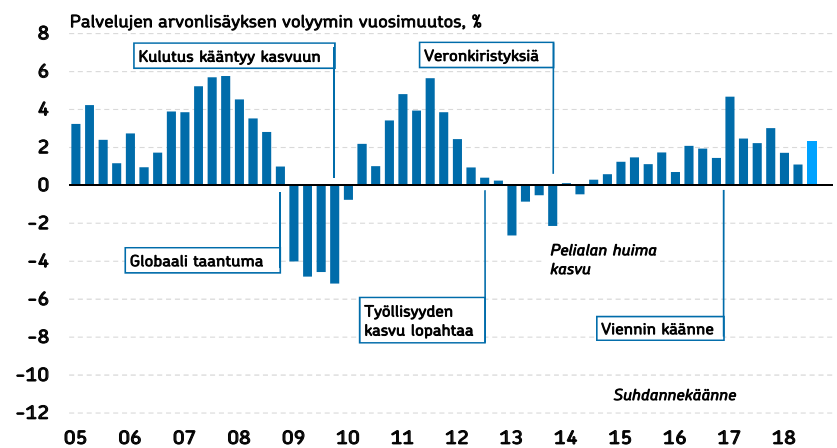
Kuva 21: Viime vuosien merkittävimmät tapahtumat maailmantaloudessa.

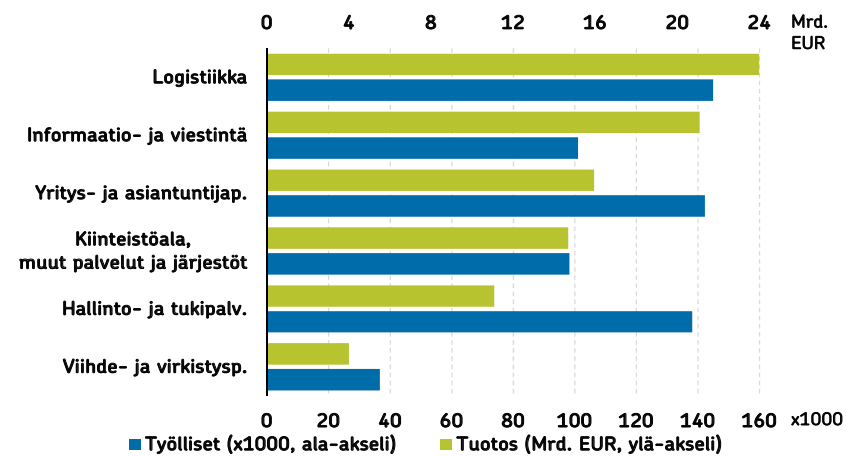
Kuva 22: Liikevaihdon kehitys eri palvelutoimialoilla.

Kuva 23: Palvelualoihin eniten vaikuttaneet talouden käänneet.

Kuva 24: Työllisten määrä ja tuotoksen arvo eri palvelualoilla vuonna 2017.

Ennustekehikko ja lähteet

Paltan ennustekehikko ja tausta-aineisto

Toimialoittaiset liikevaihtoennusteet pohjautuvat ekonometrisen monimuuttujamallin tuloksiin yhdistettynä asiantuntija-arvioihin. Liikevaihdon kehitystä selittävinä muuttujina käytetään toimialoittain merkityksellisiä makrotalouden indikaattoreita sekä ennakoivia yrityskyselyjä. Lisäksi hyödynnetään talouden rakenteita kuvaavaa panos-tuotos-tilinpitoa. Ennusteiden tarkkuus paranee karkeinta toimialatasoa kohti. Vuodesta 2013 alkaen mitattuna ennustevirheiden keskiarvo ja mediaani ovat -0,1 %.

Suhdannekatsoituksen tausta-aineistona käytetään muun muassa Tilastokeskuksen yritysrekisterin, liiketoiminnan kuukausikuvaukseen, kansantalouden tilinpidon, tuotannon suhdannekuvaajan, tuottaja- ja kuluttajahintaindeksien sekä työvoimatutkimuksen tietoja. Ennakoivina indikaattoreina käytetään muun muassa EK:n ja Euroopan komission suhdannebarometriaineistoa sekä kuluttajabarometrin tietoja.

Lähteet

Kuva 1: European Forecasting Research Association for the Macro-Economy / EU-ROFRAME-indikaattori

Kuva 2: Tilastokeskus / Kuluttajabarometri, Tuotannon suhdannekuvaaja, Kokonaistuotannon kuukausikuvaaja, Euroopan komissio / Kuluttajien luottamusindikaattori

Kuva 3: Tullihallitus / Tavaroiden ulkomaankauppatilasto, Tilastokeskus / Tuottajahintaindeksit, Tramo/Seats-kausitasoitus, Central Planbureau / CPB World Trade Monitor

Kuva 4: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja, Palvelujen tuottajahintaindeksi, Euroopan komissio / Palvelujen luottamusindikaattori

Kuva 5: Statistiska centralbyrån / Nationalräkenskaper, Paltan laskelmat

Kuva 6: IMF / World Economic Outlook October 2018, WTO / International Trade Statistics, Tilastokeskus / Tavaroiden ja palvelujen ulkomaankauppatilasto, Tullihallitus / Tavaroiden ulkomaankauppatilasto, Paltan laskelmat

Kuva 7: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 8: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja, Elinkeinoelämän keskusliitto / Palvelujen luottamusindikaattori

Kuva 9: Tilastokeskus / Palkkasummakuvaaja

Kuva 10: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 11: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja, Elinkeinoelämän keskusliitto / Palvelujen luottamusindikaattori

Kuva 12: Tilastokeskus / Palkkasummakuvaaja

Kuva 13: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 14: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja, Elinkeinoelämän keskusliitto / Palvelujen luottamusindikaattori

Kuva 15: Tilastokeskus / Palkkasummakuvaaja

Kuva 16: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 17: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja, Elinkeinoelämän keskusliitto / Palvelujen luottamusindikaattori

Kuva 18: Tilastokeskus / Palkkasummakuvaaja

Kuva 19: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 20: Tilastokeskus / Palkkasummakuvaaja

Kuva 21: Tilastokeskus / Kansantalouden tilinpito, Tuotannon suhdannekuvaaja

Kuva 22: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja

Kuva 23: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihto-

kuvaaja ja Paltan ennuste

Kuva 24: Tilastokeskus / Kansantalouden tilinpito

Taulukko 1: Tilastokeskus / Neljännesvuositilinpito, maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, palkkasummakuvaaja, kuluttajahintaindeksi, työvoimatutkimus

Taulukot 2-7: Tilastokeskus / Palvelujen liikevaihtokuvaaja ja Paltan ennuste.

Lisätietoja toimialaluokituksesta: <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Eteläranta 10, PL 62, 00131 Helsinki

Vaihde 020 595 5000

www.palta.fi/ | info@palta.fi | Twitter: @PALTAry